

Fältinstruktion

Bakgrund

Metodiken i grova drag innebär att nyttja Riksskogstaxeringens (RT) uppgifter om blommor, kart och mogna bär som inventeras på småprovytor på deras permanenta provytor, för att kvantifiera mängder. Enheten för skoglig fältforskning genomför mera kvalitativt inriktade inventeringar på fasta försöksytor, som går ut på att tre gånger under säsongen (blom, kart resp. mogna bär) inventera småprovytor på ett antal lokaler kring försöksparkerna. Motivet för den senare komponenten är att erhålla korrigeringstal blomantal/bärantal för olika stratum som sedan kan appliceras på RTs uppgifter, där vi behöver använda såväl uppgifter om blommor, kart och mogna bär för att få ett tillräckligt stort underlag för att göra prognoser för ett enskilt år. Dessutom innebär försöksparkernas mätningar (skörd av mogna bär) att det går att beräkna inte bara antal bär utan även totalvikter (av blåbär och lingon)

Projektet innehåller följande steg:

- På de fyra bemannade försöksparkerna samt på två andra platser, en i Uppland (Uppsala) och en i södra Norrland (Ås), inventeras permanent utlagda försöksytor på sex olika lokaler för fördjupade mätningar av lingon/blåbär vid tre tillfällen under säsongen
- Kring månadsskiftet juni/juli sammanställs blåbärsdata och i månadsskiftet juli/augusti sammanställs lingondata från försöksparkerna så att omräkningstal mellan blom-, kart- och bärantal kan erhållas. Dessa appliceras så att en prognos av mängden mogna bär kan göras. Viss PR-verksamhet med pressmeddelanden genomförs i samband med detta.
- Ett par veckor efter bären mognat räknad och skördas bären på provytorna på försöksparkerna, som underlag för kommande års prognoser och för förbättrade mängduppskattningar. De skördade bären vägs direkt efter skörd, varje småyta för sig, därefter torkas och torrvikten vägs igen.

AKTIVITETER på de fasta bärförsöksytorna

På de fyra bemannade försöksparkerna och två övriga platser väljs 12 lokaler ut för fördjupade observationer av lingon/blåbär vid tre tillfällen under säsongen (vid blomning, med kart och med mogna bär inkl. skörd), sex lokaler för vardera lingon och blåbär. Lokalerna bör väljas subjektivt, eftersom det bör finnas bärris på dem.

Vi arbetar endast med tre olika stratum för prognosen av resp. bärsort. Uppdelningen görs efter huggningsklass, där vi urskiljer hygge-ungskogar (A1-B3 enl. RT definition), gallringsskogar (C1-C3) och slutavverkningsskogar (C4-D2). Två lokaler per stratum; helst en lokal med lite högre bonitet och en med lite lägre, om det går.

På varje lokal läggs ett antal cirkelprovytor ut, så att det totala antalet ytor på lokalen med förekomst (minst 5 % täckning) av bärriset i fråga blir 10 stycken (Asa och Tönnersjöheden) respektive 9 stycken (Siljansfors, Vindeln, Uppsala och Ås). Cirkelprovytorna läggs ut objektivt inom varje lokal med ett rutmönster med 10 m avstånd mellan provytorna (se bilaga). Provytecentrum märks ut med en liten aluminiumprofil eller -rör. Provytecentrum på

yta 1 kan med fördel markeras med en större profil, för att underlätta inventeraren att hitta startpunkten.

Cirkelprovytan är 0,25 m² (28,5 cm radie) och alla blommor/kart/bär som hamnar innanför ytan räknas. Inventering sker en gång mitt i blomningen, en gång sista veckan i juni för blåbär (prognosen ska presenteras första veckan i juli) och sista veckan i juli för lingon, samt en gång så tidigt som möjligt efter att alla bär har mognat. Vid skörd läggs alla bär från varje småyta i en påse för sig. Påsen märks med lokalens nummer (1-6) och namn samt småytans bokstav enligt protokollet (A-J). Innehållet i varje påse vägs, torkas och vägs igen var för sig, på fältstationen (ev. sänds de till Asa forskningsstation för behandling där). Efter att friskvikt och torrsvikt har noterats i protokoll och stansats i Excel-fil, behöver inte bären sparas längre.

Sammanfattning av planerade observationer

• Blåbär

- Täckningsgrad (första gången per år)
- Antal utslagna blommor
- Antal omogna bär (kart)
- Antal mogna bär
- Skörd av bär, friskvikt och torrsvikt

• Lingon

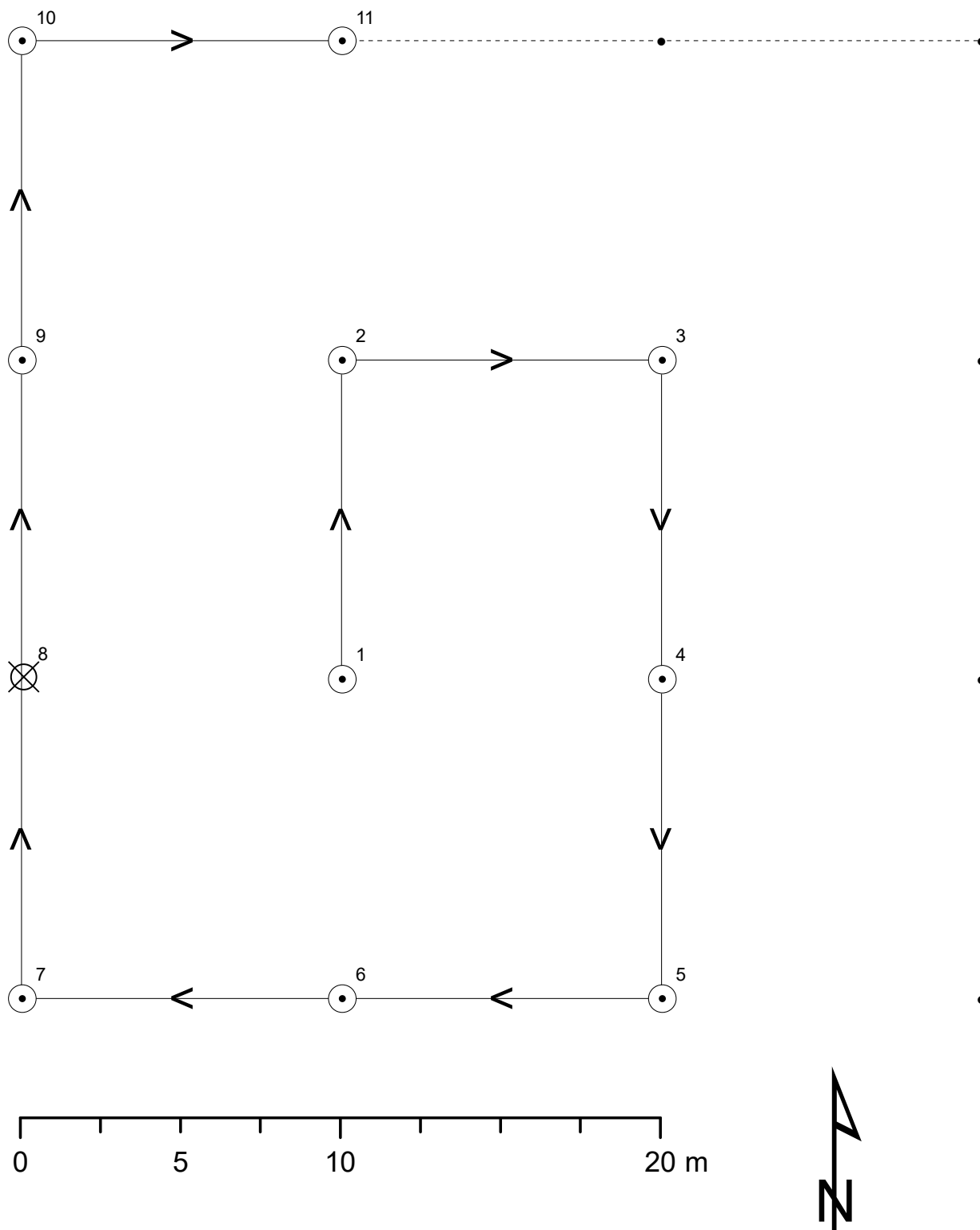
- Täckningsgrad (första gången per år)
- Antal utslagna blommor
- Antal omogna bär (kart)
- Antal mogna bär
- Skörd av bär, friskvikt och torrsvikt

En fältblankett för finns i Excel-fil på arbetsplatsen

(<https://arbetsplats.slu.se/sites/esf/barprognos>), Där också en Excel-fil för ifyllande av inventeringsresultaten finns, en fil för varje bärslag. Fältblanketterna ska ses som originaldata och arkiveras av respektive fältstation enligt SLU:s standardrutiner, efter instansning av data i Excel-filen.

Bilaga 1

Karta över provyteutläggningen. I exemplet var yta 8 utan bärris ($< 5\%$ täckning), därför förlängdes provyteutläggningen med en yta 11. Den streckade linjen visar den fortsatta utläggningen, ifall fler ytor är 0-ytor.

Bilaga 2

Skiss på hjälpmedel för att avgränsa provytan:

Till ringen kan en kraftig stål- eller aluminiumtråd användas, som är styv nog för att hålla formen, till att avgränsa provytan i 4 kvadranter kan snören användas. Kvadranterna är bra att ha dels för att kunna placera provytecentrum (stakkäppen eller aluminiumprofilen) på rätt ställe i cirkelytan, dels för att det är lättare att räkna blommor/bär inom en kvadrant i taget, om det är många blommor/bär.

